

Elisabeth From-Pedersens grundlovstale

Taler

Elisabeth From-Pedersen
Fhv. forperson for Netværket af
Ungdomsråd

Dato

5. juni 2025

Sted

Lindevangsparken, Frederiksberg

- 1 Da jeg fyldte 18 år fik jeg ligesom alle andre unge danske statsborgere en grundlov i fødselsdagsgave af Folketinget.

- 5 Dengang tænkte jeg, at det var jo meget fint, men så røg den også ellers bare på hylden.

Ikke fordi jeg var utaknemmelig eller ville vanære grundloven – for jeg havde jo lært om tilblivelsen og vigtigheden af den i historie og samfundsfag.

- 10 Men fra mit perspektiv var det egentlig bare en lang række tunge paragraffer nedskrevet på en lidt usexet facon af nogle hvide gamle mænd engang i 1849.

Det var hverken noget jeg sammenkoblede med min værdi i samfundet eller mine fundamentale rettigheder.

15

Nok mere et historisk levn.

- 20 Her for nyligt fik jeg pustet støvet af den, satte mig og læste den fra ende til anden.

- 25 Og jeg havde faktisk ret høje forventninger – det er jo trods alt de ord, der støber fundamentet for al den lovgivning vi har, og det vi som samfund er blevet enige om at skabe. Men hvad jeg havde håbet på, var en stor skillelinje – en bredere verdensforståelse – en magisk åbenbaring, var faktisk reelt bare nogle lange tunge paragraffer. Bestemt ikke uinteressante paragraffer. Bestemt ikke ubetydelige paragraffer. Men tørt var det var det sgu.

Og det er klart – grundloven er hverken Harry Potter eller Hunger Games. Og det ville være synd af sige, den følger berettermodellen og har et spændende point of no return. Og det er helt fair – det kan jeg sagtens acceptere, for det ville være lidt vildt, hvis man som jurist skulle æde en roman, følge et plot og se
35 en karakterudvikling, for at nå frem til de spilleregler, vi har sat for samfundet.

Dét der til gengæld VIRKELIG overraskede mig var, at demokrati ikke står nævnt et eneste sted.

40 Bevares der er indikationer, men ingen steder er der namedropped ordet demokrati.

Og det er jo interessant når grundlovsdag i manges øjne er en festdag for demokratiet.

45 Hvorfor står det så ikke i grundloven?

Hvorfor har vi de gange, vi alligevel har lavet grundlovsændringer som samfund ikke tænkt, at det lige skulle med? At det skulle stadfæstes med store bogstaver?

50 Måske er det fordi, vi tager det en lille smule forgivet.

Fordi vi tænker, det er en selvfølge, at vi har demokratiet – langt størstedelen af os har jo aldrig oplevet andet.

55 NOGEN af os har måske ovenikøbet tænkt, at det var lidt af en orker lige at skulle ned at stemme til et valg. Måske ikke lige i denne forsamling, men så kender vi nok nogen.

60 Vi kan kalde ham Lars. Lars fra 2. sal til højre. Lars som på valgdagen lige skulle forbi Plantorama og købe kaninfoder og så desværre ikke lige kunne nå at stemme.

Og det er ikke fordi vi skal hænge Lars ud. For vi har nok lidt af Lars i os alle –
65 og demokratiet er jo trods alt mere end at stemme til valg.

Men set i et globalt perspektiv, er der mange der drømmer om det privilegie – at kunne have medbestemmelse.

70

Demokratiet er ikke noget vi får givet. Hvis vi alle sammen laver en Lars og negligerer de rettigheder vi har, mister vi dem.

Vi må aldrig blive demokratisk privilegieblinde.

75

Demokratiet skal genvindes for hver ny generation

80 Det skrev Hal Koch efter anden verdenskrig. Og trods de mange år, der er gået, er det udsagn langt fra blevet slidt. Tværtimod, er det måske mere relevant end nogensinde før.

85 Taget de globale kriser i betragtning og et generelt fald i demokrati på verdensplan, er det fuldstændig essentielt, at vi prioriterer den næste generations deltagelse i demokratiet.

Vi skal værne om de børne- og ungedrevne initiativer, der skaber grobund for demokratisk samtale og fællesskaber.

90

Vi skal bygge dem op, støtte dem og investere i dem. Række dem en hjælpende hånd, når der er brug for det.

95 Da jeg var med til at starte Ungeforum (ungerådet her på Frederiksberg), vidste jeg og de andre ingenting om, hvordan man kunne påvirke en beslutningsproces, hvordan man skrev høringssvar eller hvordan man generelt fik indflydelse.

100 INGEN af os unge havde nogen erfaring med det. Og det er skide svært, for hvad kan man kræve af politikere som ung? Hvad kan man kræve af et demokrati?

Hvornår har man reel medindflydelse og hvornår er man bare et pseudopolitisk indslag, der kan bruges til at legitimere en bestemt politisk holdning?

105

Dén direkte viden om dét at tage del i demokratiet, er IKKE noget man kan lære i en bog.

110 Det lærer man af at blive inddraget. At blive lyttet til. At opleve at ens
perspektiver og holdninger har værdi og kan gøre en positiv forskel.

Her har alle naturligvis et ansvar – for demokrati, er ikke noget, der kun sker
oppe på kommunen. Det sker når vi leger, når vi skal finde kompromisser, når vi
115 tager beslutninger i hjemmet og alle mulige andre steder i hverdagen.

Men særligt jer politikere. I har et kæmpe ansvar.

For børn og unge er ikke sikret nogen direkte demokratiske rettigheder gennem
120 lov før de bliver 18. Der findes ikke lovpligtige ungdomsråd, som der
eksempelvis findes lovpligtige ældreråd.

Så her er det jer, der har ansvaret for at investere i de demokratiske fællesskaber.

125 Og når de spirende demokratiske fællesskaber møder udfordringer; er det jer,
der skal tage den på jer og indgå i dialog – og spørge ”hvordan kan vi hjælpe?” I
stedet for at se det, som en let besparelse i sparekataloget.

Der er ikke bare en investering i en lille gruppe unge - det er en investering i
130 vores fælles fremtidige demokrati.

Vores demokrati er ikke stærkere, end de demokratiske handlinger vi udviser. Vi
kan simpelthen ikke blive for ambitiøse, når det handler om børn og unges vej
ind i demokratiet.

135

Så når vi er her i dag, fejrer grundlovsdag, skåler og glædes ved den vigtige lov
med de lange tunge paragraHer, der blev gennemført for 176 år siden, skal vi
140 huske at det ikke blot er en fødselsdagsfejring af noget, der er færdigskabt.

Grundloven i sig selv har ikke meget værdi, hvis ikke vi lægger demokratisk
handling bag.

145 Vi skal se grundlovsdag som en kampdag. En kampdag, hvor vi prikker Lars fra
opgangen på skulderen og minder ham om hans dejlige værdifulde

demokratiske privilegier. En kampdag, hvor vi nysgerrigt finder et ungt
menneske og spørg, hvad de tænker. En kampdag, hvor vi glædes over, vi har et
150 samfund, hvor vi alle har værdi.

Og hvor vi minder os selv og hinanden om, at de demokratiske frø, der blev sået
med grundloven, gang på gang skal vandes, holdes, nusses om – og jorden den
skal bevares frodig så nye spirer kan titte frem.

155

Det er vores allesammens ansvar.

Glædelig grundlovsdag!

160

Kilde

Manuskript tilsendt af taler og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler.

Kildetype

Digitalt manuskript

165

Tags

Grundlovstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/elisabeth-from-pedersens-grundlovstale-2025>

170

175

180

185